

TANZANIA JUBILERER

av

STEPHAN TSCHUDI

Et Super VC 10 charterfly fra East-African Airways landet i Dar es Salaam 1. desember. Ut kom over hundre personer fra den tidligere britiske koloniadministrasjon med generalguvernøren i spissen — pluss et norsk ektepar. De var invitert som regjeringens gjester under et par ukers festligheter i anledning av Tanzanias 10 års jubileum som selvstendig stat. I løpet av de nærmeste dager innfant det seg ennvidere over sytti delegasjoner fra alle verdens kanter.

Gjестfriheten var storslagen og programmet overveldende, med begivenheter fordelt utover hele landet. Monumenter ble avslørt, sykehus innvidd, grunnstein nedlagt til et kjempemessig undervisningsbygg, en flåtebase ble åpnet og en flyplass ble åpnet — alt under utfoldelse av stort seremoniell. I hovedstaden var det mektige parader på stadion, dertil utstillinger og fotballkamper, danseoppvisninger og kinoforestillinger.

*

Landet er fattig. Hvorfor da bruke millioner på dette jubileet? Noe av hensikten var selvsagt å vise hva man har utrettet i disse ti årene — ikke minst med henblikk på gjestene som nokså direkte ble invitert til å trekke sammenligninger. Men like viktig var det sikkert å bruke denne anledningen til å prøve å sveise folket sammen og stimulere til fortsatt innsats. Og det er faktisk grunn til å tro at de 120 stammene begynner å ane hva en nasjon er.

Presidenten hadde en travel tid, han var med alle steder. Det skumles om at hans popularitet er dalende. Det merket man ikke noe til. Nyerere er rimeligvis ikke særlig interessert i dyrkelse

av sin egen person, men han er nødt til å gi visse konsesjoner i denne retning for å kunne virke som et samlende symbol. På en enkel måte tok han imot den hyllest han ble møtt med overalt.

Et annet litt påtrengende innslag i nasjonoppbyggingen er militariseringen. Å se små afrikanske skolebarn gå i stram hane-marsj og eksersere med geværer (riktignok av tre) er ikke det man gleder seg mest over. Men det behøver ikke tolkes som aggressivitet. Det kan bety en disiplinering som er et nødvendig stadium i samlingen til ett folk.

Det samme gjelder massedemonstrasjonene i velkjent stil, tydelig nok ikke av afrikansk opprinnelse. Men man kunne ikke unngå å bli imponert når tusenvis av skolebarn toget inn på stadion i stadig nye formasjoner, og i lettfattelige symboler og illustrasjoner innskjerpet de grunnleggende idéer om kooperasjon, undervisning, helsearbeid og jordbrukets høye verd. Det var som man så hvordan en nasjon blir bygget opp fra grunnen.

*

Ryggraden i landets økonomi er eksporten av kaffe. Sisalproduksjonen er i en krise, veldige plantasjer er i sterkt forfall, konkurransen fra kunststoffer er hard. Fattigdommen tvinger til å utnytte de ressurser som fins. Hvorfor ikke prøve å tjene penger på landets natur? Hensikten bak åpningen av den gigantiske nye flyplassen ved Arusha er å ta opp konkurransen med Nairobi, dette sterkt utbygde turistsentrum som usjenert beiter på Tanzanias herligheter. Men det er tross alt i dette land man har Afrikas høyeste fjell, det nesten 6000 m høye Kilimanjaro med sin skinnende kuppel av is og snø. Og her er Serengeti-reservatet, med Manyara og Olduvai og Ngorongoro krater. Med sin vrimmel av alle slags ville dyr og sin egenartede natur er dette severdigheter av høyeste klasse. Turister i Tanzanias fjelltrakter og på sandstrandene ved Det indiske hav møter Afrika i all sin prakt. En rekke hoteller er allerede bygget som kan tilfredsstillende et meget kresent publikum. Men flere trenges og dertil en omfattende og intens propagandavirksomhet.

Naturvern og miljøvern — vel, man må vel helst ha nokså god råd for å koste på seg slikt. Men Tanzania er ikke blind for problemene, begrepet økologisk balanse er ikke ukjent. Selvsagt går noe tapt når naturherligheter kommersialiseres. Ville dyr som med største sinnsro betrakter biler på kort avstand er likesom ikke så ville som man egentlig hadde tenkt seg.

Et annet problem som dukker opp med utstrakt turistvirksomhet er den meget iøynefallende motsetning mellom luksustilværelsen på de moderne hoteller og vanlige folks levevilkår. Det kan gi en nokså ubehagelig følelse å befinne seg på rikmanns-siden. Myndighetene er selvsagt oppmerksom på dette. Og de har svaret på rede hånd. Vi tjener penger på disse rike menneskene, sier de til folket, og de pengene bruker vi til beste for dere. Det koster mye å overvinne fattigdommen. Det trengs penger for å komme ut av uvitenheten, for å få bukt med sykdommene. Og for å skaffe vann. De knusktørre elveleiene og de solsvidde savan-nene roper høyt om tørke.

Men bildet er langt fra trøstesløst. Det er neppe mange som befinner seg under sultegrensen. Og man kan ikke si at landet plages av overbefolkning. For en mer overflatisk betraktning springer det i øynene at butikkene er fulle av varer og at biltrafikken i og omkring byene er svær. Imponerende nybygg reiser seg på alle kanter, utenfor Dar es Salaam kneiser det nye uni-versitetet. Og disse bygningene er ikke bare flotte, de er også vakre, mange i en raffinert arkitektur.

*

Men dette er jo et sosialistisk land? Det er det ingen som legger skjul på, tvertimot. I virkeligheten er sosialismen ikke gjen-nomført. Men TANU-partiet er enerådende, og eiendommer og virksomheter er i stor utstrekning overtatt av staten. Boligpoli-tikken er radikal, det er ikke lenger tillatt å eie hus som man leier ut. Inderne som sitter med forretningene og kapitalen er hardt rammet av dette, og en god del av dem forlater landet. De er forøvrig ikke elsket. Men de etterlater et tomrom som må fylles.

Den viktigste næring er jordbruket, her skjer avgjørelsen. Nøkkelordet er «ujamaa» som står for fellesskap, storfamilie. I dag er det over 3000 ujamaa-landsbyer. De er pionérer i Nyereres jordbrukspolitik. Kooperasjon er grunnlaget, de har utstrakt selvstyre og organiserer selv sine skoler, sitt helsevesen og sin produksjon. Fagfolk fra regjeringen stilles til rådighet, men selvstendigheten er såpass realistisk at eksperters råd ikke er det samme som ordre. Et hastig besøk i et par av disse landsbyene gir lite grunnlag for en generell vurdering, de er jo også meget forskjellige. Men det er neppe for meget å si at de betyr et vesentlig fremskritt i produksjon og almen standard, og at de fungerer som en effektiv opplæring i demokrati.

*

I det offisielle festprogrammet finner man disse ordene av Nyerere: «Vi ønsker å tende et lys på toppen av Kilimanjaro som skal lyse ut over våre grenser, og gi håp hvor det var fortvilelse, kjærlighet hvor det var hat, og menneskelig verdighet hvor det før var bare ydmykelse.» Han utvikler sosialismens idé i enkle ord: Vi skal lære å arbeide i fellesskap. De som har meget skal dele med dem som har lite. Den nye ordening skal innføres ikke gjennom tvang, men gjennom overbevisning.

Nå kan man si at denslags smukke ord i politikeres munn som regel ikke er så mye verd. Og det er nok av dem som står ferdig for å påvise avstanden mellom ideal og virkelighet. Det mangler ikke på misnøye og kritikk, bl. a. fra en del av de nordmenn som arbeider i landet. Britene var stort sett adskillig mer anerkjennende. Når så sakene ble fremstilt fra regjeringshold, ble bildet lyst — selvom man også her innrømmer at det er ganske mange uløste problemer. Å gi en riktig vurdering av de nokså motstridende uttalelser krever en innsikt i forholdene som bare de færreste utenforstående har. Det blir til syvende og sist et spørsmål om hva man velger å tro. Mon det kan skade å møte de gode ord med tillit?

Det offisielle festprogrammet var blottet for religiøse innslag. Her heter det bare at man ønsker å bygge et land hvor folk av

forskjellig religion og rase og farge lever lykkelig sammen. Man er med andre ord nøytral. Men man unngår ikke å merke den sterke kristne innflytelse. Under en vanlig gudstjeneste i den lutherske kirken i Dar es Salaam kunne vi notere ganske mange av landets ledende personligheter, som tildels var aktive i kirkens kor og andre tjenester. Og om det i pressen og ellers kan falle en del mindre vennlige ord om den hvite manns ferd, så er det iallfall ikke den kristne misjon man sikter til. Uvilkårlig får man det inntrykk at den politikk som utformes i mangt og meget er direkte inspirert av kristendom. I sammenheng med dette bør en se at hele atmosfæren er preget av en åpenhet og munterhet som sørgelig ofte er mangelvare i sosialistiske land.

*

Kineserne? Det oppgis at 12 000 arbeider på jernbanen til Zambia. Ryktene mangedobler antallet. Det som imidlertid er klart er at kineserne på ingen måte dominerte bildet under festlighetene. De er i virkeligheten temmelig isolert. De har ikke lov til å drive propaganda, og hele deres form virker fremmed og lite sympatisk på afrikanerne — som tar imot hjelp der hvor de får den, forøvrig uten å vise noen overdreven takknemlighet til noen kant.

Zanzibar er problematisk. Mange mener at unionen mellom de to land ble fremmet for å unngå noe verre. Det åndelige klima på disse små øyene er betydelig hardere enn i hovedlandet, og forholdet mellom dem er ikke særlig hjertelig. Tanzania har også visse vansker med sine partnere i det øst-afrikanske fellesmarked, nemlig Kenya og især Uganda, selv om det er blitt noe lettere i det siste. Zambia er uten tvil det land som står nærmest, også Somalia, Nigeria og Algier føler man tilknytning til. Ghana er for langt til høyre, Guinea for langt til venstre. Mot Rhodesia, Sør-Afrika og portugisisk Afrika er det klar front. Frigjøringsbevegelsene i disse land støttes åpenlyst av Tanzania.

Hensikten med dette lille utenrikspolitiske riss er å fremheve at Tanzania prøver å finne sin egen linje. Det lønner seg lite å tolke det som skjer etter fastlagte mønstre. Her gror en samfunns-

form frem som er sprunget ut av forholdene i dette landet. Og det skulle ikke være umulig å akseptere den også av dem som ellers er skeptisk overfor sosialistiske systemer.

*

Er de store forventninger til *uhuru* blitt innfridd? Neppe. Ivrige kritikere kan lett peke på tilbakeslag: her går det dårligere enn under europeisk ledelse. Eller kanskje det går anderledes? Europeere og amerikanere har satt ting i gang, og venter at det skal fortsette i samme spor. Mange slags gaver er gitt — forsynt med mer og mindre synlige bruksanvisninger. Man blir lite begeistret når de ikke følges.

Afrikanerne er anderledes. Dovne, udisiplinerte, vørdsløse —? Slike ord faller lett i munnen når den hvite mann skal gi sin vurdering. Det er meget mulig de passer på noen (de passer merkelig nok på enkelte nordmenn også). Men erfaringer fra sjåførere og flypiloter og besøk i industriell virksomhet vitner om full beherskelse av moderne teknikk. Enda viktigere er det at det utvikles et lederskikt av hardt arbeidende mennesker, med høyt kunnskaps- og intelligensnivå. Verdt å merke seg er at folk i ledende stillinger, ministre f. eks., er forholdsvis lavt lønnet. Å tjene folket og å tjene penger er to ting som ikke skal blandes sammen.

Men det er nok av farer, det er mange kryssende strømninger. Ikke alle i høye stillinger er fornøyd med beskjedne inntekter. Nyerere formaner dem: Dere skal ikke sammenligne dere med folk i andre land i lignende stilling, men med de fattige i deres eget land. Men også i eget land fins muligheter for farlige sammenligninger. Her kommer naturligvis turisttrafikken inn som litt av en påkjenning. Livet på de store hoteller og tildels også det liv som europeiske og amerikanske eksperter fører kan nok virke tillokkende. Selv i det sosialistiske Tanzania er en afrikansk overklasse i utvikling. Men Nyerere holder øye med dem.

*

Hvilken vei kommer landet til å følge? Meget avhenger av den holdning den øvrige verden vil innta. Norge har gode mu-

ligheter gjennom den posisjon de nordiske land har. Det er meget av verdi som gror i skandinavenes spor. Det siste er det stor-slagne undervisningssentret Kibaha utenfor Dar es Salaam som er et fint vitnesbyrd om felles skandinavisk innsats. Det skader jo heller ikke å være oppmerksom på at den nåværende utenriksminister, Elinewinga, har nær personlig tilknytning til vårt land, hvor han har oppholdt seg et år som Røa menighets gjest. (Her er forklaringen på at ovenomtalte norske ektepar befant seg blant regjeringens gjester.) Han lever meget enkelt. På stueveggen kan man lese: Christ is the Head of this House. Man vil gjerne tro at den kristne idealisme som preger hele hans ferd er typisk for landets ledere.

Å vise tillit er mer fruktbart enn mistenksomhet og sur kritikk. Det er ikke vi som skal bestemme kursen etter våre inn-grodde forestillinger. Folket må finne seg selv og finne sin egen kurs. Og når en nasjon skal skapes og et nytt samfunn skal bygges, så trenges tålmodighet. Hvor lang tid har vi selv brukt på å nå hit hvor vi står i dag? Og hvor mange feilgrep har vi gjort? Tanzania hører til de utviklingsland som i særlig grad bør følges med sympati og støtte. Kanskje kan dette landet komme til å vise vei for andre.

*

En strålende bankett for 700 gjester avsluttet festlighetene. Her holdt presidenten en stort anlagt goodwill-tale med spesiell adresse til de britiske koloniembetsmenn. Det må sies å være en temmelig suveren gestus å feire frigjøringen fra et mangeårig formynderskap med å invitere som høyt hedrede gjester de tidligere herrer. Og når man vandret omkring i den mangeartede og til dels meget elegante forsamling fra alle verdens land, kunne man ikke unngå å glede seg over vertskapet — det stolte, høy-reiste Afrika, i smilende gjestfrihet.

Å VÆRE KIRKE I DAGENS VERDEN

av

J. B. M. KIWOVELE

Når vi tenker på Kirken, dens liv, misjon og tjeneste, skulle dens representanter (kirker) ha oppmerksomheten særskilt henvendt på følgende: Dens identitet og grenser, dens liv og tilbedelse, dens budskap og misjon, dens lære og etiske engasjement.

Kirkens identitet og grenser

Kirkens basis er Guds Evangeliebudskap til verden i Kristus. Dens identitet er basert på Evangeliebudskapet i Kristus, og dette blir uttrykt gjennom dens liv, misjon og tjeneste i og for verden gjennom dens representanter (kirker) og de enkelte kristne.

Kirkens grenser er bestemt av Evangeliebudskapet som blir forkynt og forvaltet i Dåpens og Nadverdens sakramenter. Siden Kirkens identitet og grenser er bestemt av Kristus og hans forkynte Ord og sakramenter, når Kirkens grenser så langt ut som forkynnelsen av evangeliet og forvaltningen av sakramentene når. Kristi Kirke er tilstede til hvilken som helst tid hvor evangeliet blir forkynt og sakramentene blir forvaltet. Kirken er i verden, men ikke av verden. Den er fellesskapet av de hellige som lever av det ord som blir forkynt, undervist og lært, og forvaltet i sakramentene. Den er én og omfatter alle troende i alle land, blant alle nasjoner og raser og av alle språk.

Alle kristne er medlemmer av Kristi Kirke, og de er representanter for den ene apostoliske og alminnelige Kristi Kirke i verden. Det finnes ingen mor- eller datter-kirke, ingen eldre eller yngre kirke, for Kirken er én, og de kristne samfunn på de forskjellige steder og blant de forskjellige nasjoner og raser er representanter for den ene Kristi Kirke.